

EVROPSKA KOMISIJA
GENERALNI DIREKTORAT ZA
REGIONALNO POLITIKO
Tematski razvoj, vpliv, ocenjevanje in inovativni ukrepi
Ocenjevanje in dodatnost

Novo programsko obdobje 2007–2013

Metodološki delovni dokumenti

DELOVNI DOKUMENT 4

**Smernice glede metodologije za izvedbo
analize stroškov in koristi**

Vsebina

1. PODROČJE UPORABE SMERNIC	3
2. SPLOŠNA NAČELA ANALIZE STROŠKOV IN KORISTI	3
2.1 Analiza stroškov in koristi ter veliki projekti.....	4
2.2 Elementi, ki jih je treba vključiti v analizo stroškov in koristi	5
2.2.1 Opredelitev ciljev, opredelitev projekta in rezultati študij izvedljivosti.....	5
2.2.2 Finančna analiza	5
2.2.3 Ekonomska analiza	8
2.2.4 Občutljivost in analiza tveganja	10
3. DOLOČITEV DONACIJE EU	11
3.1 Regulativni okvir:.....	11
3.2 Področje uporabe	11
3.3 Utemeljitev metode primanjkljaja v financiranju.....	12
4. POSEBNE ZADEVE	13
4.1 Običajno pričakovana donosnost	13
4.2 Načelo plačila povzročitelja obremenitve.....	14
4.3 Enakost (cenovna dostopnost).....	15
4.4 Javno-zasebno partnerstvo	15
5. SKLEPNE OPOMBE	16
6. GLOSAR	17
7. REFERENCE	18
PRILOGA I: JAVNO-ZASEBNO PARTNERSTVO	19
PRILOGA II: ENAKOST (CENOVNA DOSTOPNOST)	20
PRILOGA III: DOLOČITEV DONACIJE EU: ŠTEVILČNI PRIMER	22

1. PODROČJE UPORABE SMERNIC

Namen tega dokumenta je predstaviti sklop delovnih predpisov, ki bodo zagotovili večjo skladnost in natančnost prihodnjih analiz stroškov in koristi v okviru zahtevkov za plačila iz ESRR in Kohezijskega sklada, kar bo omogočilo boljše obveščenost o sprejemanju odločitev.

Dokument je namenjen organom upravljanja, ki naročijo izdelavo analiz stroškov in koristi ali te analize sami izvajajo. Ni pa mišljen kot vodič ali priročnik o izvedbi analize stroškov in koristi¹.

Delovni dokument pojasnjuje nekatera splošna načela analize stroškov in koristi za velike projekte ter postopek določanja zneska donacij EU za vse projekte. Temelji na praksi, pridobljeni v okviru ocene projekta med prejšnjimi programskimi obdobji, hkrati pa upošteva nov regulativni okvir za obdobje 2007–2013.

Člen 40(e) Uredbe 1083/2006 določa, da **je treba** Komisiji za dodelitev finančne podpore iz strukturnih skladov in Kohezijskega sklada (v nadaljevanju „skladi“) pri predstavitvi velikih projektov **predložiti tudi podatke o analizi stroškov in koristi**. Komisija mora zagotoviti okvirne smernice za metodologijo, ki jo je treba uporabiti pri izvedbi analize stroškov in koristi.

Glede projektov, ki ustvarjajo prihodek, je Komisija predlagala poenostavitev in uskladitev metode (tako imenovana „metoda primanjkljaja v financiranju“) za določanje stopnje pomoči iz skladov za projekte, ki ustvarjajo prihodek. Tako se odziva na kritiko Evropskega računskega sodišča v zvezi z neskladnostmi. Poleg tega so izvedbeni uredbi Komisije [NNNN/2006] priloženi standardizirani obrazci za vloge v primeru naložb v infrastrukturo in proizvodno dejavnost.

Da bi zagotovili skladnost v državi članici, se predlaga, da države članice oblikujejo svoje okvirne smernice ob upoštevanju posebnosti svojega institucionalnega okvira, zlasti za prometni in okoljski sektor.

Prvi del delovnega dokumenta vsebuje splošna načela analize stroškov in koristi ter poudarja elemente, ki jih je treba upoštevati, ko se zahtevki za financiranje projektov predložijo službam Komisije v odobritev. Drugi del dokumenta navaja smernice o določanju načina izračuna zneska donacije EU. Tretji del obravnava posebna vprašanja v zvezi z donosnostjo, ki se jo običajno pričakuje, načelom „plača povzročitelj obremenitve“, cenovno dostopnostjo in javno-zasebnimi partnerstvi.

2. SPLOŠNA NAČELA ANALIZE STROŠKOV IN KORISTI

Za velike projekte je treba predložiti analizo stroškov in koristi iz dveh razlogov. Prvič, pokazati je treba, da je projekt zaželen z gospodarskega vidika in da prispeva k ciljem regionalne politike EU. Drugič, predložiti je treba dokaze, da je prispevek iz skladov

¹ Leta 2002 je Generalni direktorat za regionalno politiko posodobil priročnik „Navodila za analizo stroškov in koristi naložbenih projektov“ za ESRR, ISPA in Kohezijski sklad. Ta priročnik je na voljo na spletni strani Inforegio.

potreben za finančno izvedljivost projekta. Ustrezno stopnjo pomoči je treba določiti na tej podlagi.

Analiza stroškov in koristi je temeljno orodje za ocenjevanje gospodarskih koristi projektov. Načeloma je treba oceniti vse vplive: finančni, gospodarski in socialni vpliv, vpliv na okolje itd. Cilj analize stroškov in koristi je opredeliti in denarno oceniti (tj. pripisati denarno vrednost) vse možne vplive, da se določijo stroški in koristi projekta; potem se rezultati združijo (neto koristi) in oblikujejo sklepi o tem, ali je projekt zaželen in se ga izplača izvesti. Stroške in koristi je treba oceniti ločeno s preučitvijo razlike med primerom scenarija, ki vključuje projekt, in primerom scenarija, ki projekta ne vključuje.

Vpliv je treba oceniti glede na vnaprej določene cilje. Z oceno projekta glede na mikroekonomske kazalnike se lahko v okviru analize stroškov in koristi oceni skladnost projekta s posebnimi makroekonomskimi cilji in njegov pomen za doseg te ciljev. V okviru regionalne politike se analiza stroškov in koristi uporablja za oceno pomena določenega investicijskega projekta pri doseganju ciljev regionalne politike EU.

Raven analize, ki se uporabi pri analizi stroškov in koristi, je treba opredeliti ob upoštevanju družbe, v okviru katere ima projekt znaten vpliv. Stroški in koristi se lahko krijejo in nastajajo na različnih geografskih ravneh, zato je treba določiti, katere stroške in koristi je treba upoštevati. To je običajno odvisno od velikosti in področja uporabe projekta. Upoštevajo se lahko vplivi na občinski, regionalni in nacionalni ravni ter celo na ravni Skupnosti.

Ko analitiki ocenjujejo možne vplive projekta, vedno obstaja možnost negotovosti. To je treba v analizi stroškov in koristi ustrezno upoštevati in obravnavati. Ocena tveganja je bistveni del celovite analize, ker omogoča, da pobudnik projekta bolje razume, kako se bodo ocenjeni vplivi projekta verjetno spremenili, če bodo katere od ključnih spremenljivk projekta drugačne od pričakovanih. Temeljita analiza tveganja je podlaga za zanesljivo strategijo obvladovanja tveganja, ki se nato upošteva v načrtu projekta.

2.1 Analiza stroškov in koristi ter veliki projekti

Člen 40(e) Uredbe 1083/2006 zahteva, da država članica (ali organ upravljanja) Komisiji za velike projekte predloži analizo stroškov in koristi. Obstajata dva glavna razloga za upravičenost analize stroškov in koristi v primeru velikih projektov:

1) da se oceni, ali je projekt *upravičen do* sofinanciranja

Ali projekt prispeva k ciljem regionalne politike EU? Ali spodbuja rast in povečuje zaposlovanje? Da se to ugotovi, je treba izvesti ekonomsko analizo in preučiti vpliv na ekonomske indekse, ki so ocenjeni v okviru analize stroškov in koristi. Pravilo je enostavno: če je sedanja neto ekonomska vrednost (ENPV) projekta pozitivna, potem je družba (regija/država) v boljšem položaju, če se projekt izvede, ker njegove koristi presegajo stroške. Zato mora projekt dobiti pomoč iz skladov in biti po potrebi sofinanciran (glej spodaj).

2) da se oceni, ali je za projekt sofinanciranje *potrebno*

Dejstvo, da projekt pozitivno prispeva k ciljem regionalne politike EU, ne pomeni nujno, da ga je treba sofinancirati iz skladov. Poleg tega, da je zaželen z gospodarskega vidika, je lahko projekt tudi finančno donosen in v tem primeru se ne sme sofinancirati iz

skladov. Da se ugotovi, ali projekt potrebuje sofinanciranje, je potrebna finančna analiza: če je sedanja neto finančna vrednost naložbe brez prispevka iz skladov (FNPV/C) negativna, potem se projekt lahko sofinancira; donacija EU ne sme presegati zneska, potrebnega za finančno ravnovesje projekta, tako da financiranje ni prekomerno.

Države članice morajo za velike projekte službam Komisije praviloma predložiti analizo stroškov in koristi, da dokažejo, da je projekt v okviru ciljev regionalne politike EU zaželen z gospodarskega vidika ($ENPV > 0$) in potrebuje prispevek iz skladov, da bo finančno izvedljiv ($FNPV/C < 0$).

2.2 Elementi, ki jih je treba vključiti v analizo stroškov in koristi

Priročnik Evropske komisije „Guide to cost-benefit analysis of investment projects“ (Navodila za analizo stroškov in koristi naložbenih projektov) je treba upoštevati kot glavni referenčni dokument, ki to temo temeljit obravnava. To poglavje vsebuje kratek pregled glavnih elementov, ki jih morajo vključevati poročila analize stroškov in koristi, ki se predložijo Komisiji.

2.2.1 Opredelitev ciljev, opredelitev projekta in rezultati študij izvedljivosti

Ko se opredeli potreba, je treba najprej določiti cilje ukrepa, potrebnega za izpolnitev potrebe. Potem je treba preučiti in oceniti različne možnosti, da se določi, katera možnost lahko bolje prispeva k izpolnitvi ciljev. Projekt se lahko opredeli kot operacija, ki jo sestavlja vrsta del, dejavnosti in storitev, katere bistveni namen je izvajanje nedeljive naloge točno določene gospodarske ali tehnične narave, ki ima jasno opredeljene cilje. Projekt je treba tako jasno opredeliti kot *samostojno enoto analize*. Zato je treba v nekaterih primerih nekatere podprojekte za namen analize stroškov in koristi obravnavati kot en velik projekt, zlasti kadar se določena faza izgradnje, za katero se zaprosi pomoč iz skladov, ne more šteti kot samostojna operacija. Če je ustrezno, se lahko v analizo vključijo učinki omrežja.

Zagotoviti je treba dokaze, da je izbrani projekt najprimernejša rešitev med preučeni možnostmi. Te informacije so običajno na voljo v okviru rezultatov študij izvedljivosti, ki jih je treba predložiti Komisiji v skladu s členom 40(c).

V okviru regionalne politike EU je treba prikazati tudi skladnost projekta s cilji operativnega programa/prednostnih osi.

Projekt je opredeljen kot „**velik projekt**“, ko njegovi *skupni stroški* presegajo (člen 39):

- 25 milijonov evrov v primeru okolja;
- 50 milijonov evrov v primeru drugih področij.

2.2.2 Finančna analiza

Glavni namen finančne analize je izračun kazalnikov finančnih dosežkov projekta. To se običajno izvede s stališča lastnika infrastrukture. Če pa lastnik in izvajalec nista isti subjekt, je treba predvideti konsolidirano finančno analizo. Metodologija, ki jo je treba uporabiti, je analiza diskontiranega denarnega toka (DCF). Dve glavni značilnosti metode DCF sta:

1. Upoštevajo se le *denarni tokovi*, tj. dejanski znesek denarnih sredstev, ki se izplača na podlagi projekta ali ki ga prejme projekt. Zato na primer nedenarne knjigovodske postavke, kot sta **amortizacija in rezervni sklad, ne smejo biti vključene v analizo DCF**. Če pa predlagani projekt podpira podrobno analizo tveganja, se nepredvideni stroški lahko vključijo v *upravičene stroške*, vendar ne smejo preseči 10 % skupnih stroškov naložbe po odbitku nepredvidenih stroškov. Vendar pa se nepredvideni stroški ne smejo nikoli vključiti v stroške, ki se upoštevajo pri določanju primanjkljaja v financiranju, ker ti ne predstavljajo denarnih tokov.

Denarne tokove je treba upoštevati v letu, v katerem nastanejo in v določenem **referenčnem obdobju** (glej besedilo v spodnjem okviru). Če dejanska ekonomska življenjska doba projekta presega zadevno referenčno obdobje, je treba upoštevati tudi **preostalo vrednost**. Ta bi se v idealnem primeru izračunala kot sedanja vrednost pričakovanih neto denarnih tokov za število let ekonomske življenjske dobe, ki presegajo število let referenčnega obdobja.

REFERENČNO OBDOBJE

Referenčno obdobje je število let, za katera so navedene napovedi v analizi stroškov in koristi. Napovedi v zvezi s prihodnjim razvojem projekta je treba oblikovati za obdobje, ki ustreza ekonomski življenjski dobi projekta in je dovolj dolgo, da zajame verjetne dolgoročne vplive. Življenjska doba se spreminja glede na naravo naložbe. Referenčno časovno obdobje po sektorju, ki temelji na mednarodno priznani praksi in ga priporoča Komisija, je navedeno spodaj:

Sektor	Referenčno časovno obdobje	Sektor	Referenčno časovno obdobje
Energetika	15–25	Ceste	25–30
Voda in okolje	30	Industrija	10
Železnice	30	Druge storitve	15
Pristanišča in letališča	25		

2. Pri združevanju (tj. dodajanju ali odštevanju) denarnih tokov iz različnih let je treba upoštevati vrednost denarja v posameznem obdobju. Zato se sedanja vrednost prihodnjih denarnih tokov oceni s pomočjo diskontnega faktorja, ki se v časovnem obdobju znižuje, njegova vrednost pa se določi z izbiro diskontne stopnje, ki se uporabi v analizi DCF (glej besedilo v spodnjem okviru).

Kot je omenjeno zgoraj, se analiza stroškov in koristi izvede z uporabo **inkrementalne metode**: projekt se oceni na podlagi razlik v stroških in koristih med primerom scenarija, ki vključuje projekt, in primerom scenarija, ki projekta ne vključuje. Če pa projekt spada med že obstoječe infrastrukture, ki ustvarjajo prihodek, je lahko uporaba inkrementalne metode težka ali celo neizvedljiva. V takšnem primeru Komisija predlaga, da se v finančni analizi uporabi **metoda preostalih izvirnih stroškov**:

- v okviru scenarija, ki projekta ne vključuje, se infrastruktura ne upošteva;
- v okviru scenarija, ki vključuje projekt, se upoštevajo stroški naložbe za nov element infrastrukture in že obstoječo infrastrukturo, ki se ocenijo pri *sedanji preostali vrednosti*, ter vsi dohodki, ki so bili ustvarjeni v okviru infrastrukture po izvedbi projekta. Operativni stroški in prihodki, predvideni za celotno infrastrukturo, morajo ustrezati stroškom in prihodkom v primeru učinkovite izvedbe projekta.

Če je ustrezno, se lahko sedanja preostala vrednost obstoječe infrastrukture izračuna kot sedanja vrednost plačil dolžniških obveznosti za neporavnana posojila.

Cilj finančne analize, izvedene kot del analize stroškov in koristi velikega projekta, ki se predloži Komisiji, mora biti zlasti:

- ocena **finančne donosnosti naložbe** in lastnega (nacionalnega) kapitala,
- določanje ustreznega (največjega) **prispevka iz skladov**,
- preverjanje **finančne vzdržnosti** projekta.

Finančna donosnost naložbe se lahko oceni z oceno sedanje neto finančne vrednosti in stopnje finančnega donosa naložbe (FNPV/C in FRR/C). Ti kazalniki kažejo, kako se lahko z neto prihodki povrnejo stroški naložbe, ne glede na to, kako se ti financirajo. Da se za projekt lahko zahteva prispevek iz skladov, mora biti FNPV/C negativen, FRR/C pa nižji od diskontne stopnje, uporabljene za analizo.²

Pri izračunu finančne donosnosti lastnega (nacionalnega) kapitala (FNPV/K, FRR/K), se v projekt vložena finančna sredstva, potem ko se odšteje donacija EU, upoštevajo kot odliv in ne kot stroški naložbe. Kapitalske vložke je treba obravnavati v trenutku, ko se dejansko izplačajo za projekt ali povrnejo (v primeru posojil).

DISKONTNA STOPNJA

Diskontna stopnja, ki se uporabi v finančni analizi, mora izražati *oportunitetne stroške kapitala* za vlagatelja. To se lahko razume kot izgubljen donos najboljšega nadomestnega projekta.

Komisija priporoča, da se uporabi 5 % realna finančna diskontna stopnja kot okvirno merilo uspešnosti za projekte javnih naložb, ki se financirajo iz skladov. Znižanje v primerjavi s programskim obdobjem 2000–2006 kaže, da se makroekonomski pogoji v EU spreminjajo.

Vrednosti, ki se razlikujejo od 5 % merila uspešnosti, se vseeno lahko upravičijo na podlagi:

- posebnih makroekonomskih pogojev države članice,

² To pa ni potrebno v primeru naložb v proizvodno dejavnost, za katere veljajo pravila o državni pomoči.

- narave vlagatelja: na primer, diskontna stopnja je lahko višja za projekte javno-zasebnih partnerstev, ko se lahko z vključitvijo zasebnih sredstev povečajo oportunitetni stroški kapitala,
- zadevnega sektorja (npr. promet, okolje, energetika itd.).

Dejanske (tehtano povprečje) stroške kapitala za določen projekt je treba šteti kot spodnjo mejo.

Zelo pomembno je, da se zagotovi skladnost med diskontnimi stopnjami, ki se uporabljajo za podobne projekte v isti regiji/državi. Komisija spodbuja države članice, da v svojih pisnih navodilih zagotovijo svoje merilo uspešnosti za diskontno stopnjo. Ta navodila je treba dosledno uporabljati.

Treba je opomniti, da je treba analizo, če je diskontna stopnja izražena *realno*, izvesti na podlagi *stalnih cen*. Po potrebi je treba upoštevati spremembe relativnih cen. Če se namesto njih uporabijo *tekoče cene*, potem je treba uporabiti *nominalno* diskontno stopnjo.

Znesek donacije EU se določi v skladu z določbami člena 55. Prihodke iz projekta je treba ustrezno upoštevati, tako da se prispevek iz sklada prilagodi glede na bruto dobiček iz naslova samofinanciranja projekta in da financiranje ni prekomerno. Določanje zneska donacije EU in temeljna metoda „primanjkljaja v financiranju” se obravnavata v poglavju 3.

Finančna vzdržnost projekta se mora oceniti tako, da se preveri, ali so skupni (nediskontirani) neto denarni tokovi pozitivni v celotnem zadevnem referenčnem obdobju. Neto denarni tokovi, ki jih je treba upoštevati za ta namen, morajo vključevati stroške naložbe, vsa finančna sredstva (nacionalna in sredstva EU) in neto prihodke. Preostala vrednost se pri tem ne upošteva, razen če je bila naložba dejansko likvidirana v zadnjem letu zadevne analize.

2.2.3 Ekonomska analiza

Ekonomska oceno podpira utemeljitev, da je treba vložke projekta oceniti na podlagi njihovih oportunitetnih stroškov, donos pa glede na plačilno pripravljenost potrošnikov. Treba je omeniti, da oportunitetni stroški ne ustrezajo nujno opazovanim finančnim stroškom; podobno plačilna pripravljenost ni vedno pravilno prikazana z opazovanimi tržnimi cenami, ki so lahko izkrivljene ali jih celo ni. Ekonomska analiza se izvede z vidika družbe.

Denarni tokovi iz finančne analize se štejejo kot izhodišče ekonomske analize. Pri določanju kazalnikov ekonomskega učinka je treba opraviti nekaj prilagoditev.

- **Davčni popravki:** posredne davke (npr. DDV), subvencije in čiste transferje (npr. plačila za socialno varnost) je treba odšteti. Od cen pa je treba odšteti neposredne davke. Če je namen posebnih neposrednih davkov/subvencij popravek zunanjih učinkov, potem jih je prav tako treba vključiti.
- **Popravki zunanjih učinkov:** nekateri učinki projekta lahko vplivajo tudi na druge gospodarske subjekte, ki pri tem niso upravičeni do nadomestila. Ti učinki so lahko negativni (nova cesta, ki povečuje ravni onesnaženosti) ali pozitivni (nova železniška proga, ki zmanjšuje prometne zastoje na vzporedni cestni povezavi). Ker za zunanje

učinke po definiciji denarnega nadomestila ni, ti niso vključeni v finančno analizo in jih je zato treba oceniti in ovrednotiti.³

- **Od trga do računovodskih (fiktivnih) cen:** poleg izkrivljanja davkov in zunanjih učinkov lahko tudi drugi dejavniki prispevajo k odmiku cen od konkurenčnega tržnega (tj. učinkovitega) ravnotežja: monopolne ureditve, trgovinske ovire, ureditve dela, nepopolne informacije itd. V vseh teh primerih so opazovane tržne (tj. finančne) cene zavajajoče; namesto njih je treba uporabiti računovodske (fiktivne) cene, ki odražajo oportunitetne stroške vložkov in pripravljenost potrošnikov za plačilo v primeru donosa. Računovodske cene se izračunajo z uporabo *pretvorbenih faktorjev* za finančne cene.

FIKTIVNA PLAČA

Izkrivljanje trga dela (minimalne plače, nadomestilo za brezposelnost itd.) običajno povzroči, da so finančne plače višje od oportunitetnih stroškov dela. Predvideti je treba ustrezno **fiktivno plačo**. Ta se lahko določi kot tehtano povprečje:

- *fiktivne plače za konkurenčne trge dela:* za kvalificirane delavce in „premeščene“ nekvalificirane delavce (tj. nekvalificirani delavci, ki so bili prej zaposleni v podobni dejavnosti). Predvideva se lahko, da je ta plača enaka finančni plači;
- *fiktivne plače za trge dela z neprostovoljno brezposelnostjo:* za nekvalificirane delavce, ki sodelujejo pri projektu in so bili predhodno brezposelni. Predvideva se lahko, da je ta plača enaka povprečni denarni vrednosti prostega časa po odbitku nadomestila za brezposelnost;
- *fiktivne plače za trge dela z neformalnimi dejavnostmi:* za nekvalificirane delavce, ki sodelujejo pri projektu in so predhodno opravljali neformalne dejavnosti. Ta mora izražati vrednost predvidenega donosa.

Teža, uporabljena za izračun povprečja, mora izražati verjeten delež delovne sile iz posameznega primera. Plačila za socialno varnost je potem treba odšteti.

Kadar podrobne statistične informacije o lokalnem trgu dela niso na voljo, se predlaga, da se uporabi regionalna stopnja brezposelnosti kot podlaga za določitev fiktivne plače. V primeru visoke ravni neprostovoljne brezposelnosti se lahko na primer uporabi naslednja enostavna enačba:

$$SW = FW \cdot (1-u) \cdot (1-t)$$

pri čemer je SW fiktivna plača,
FW finančna (tržna) plača,
u regionalna stopnja brezposelnosti,
t stopnja plačil za socialno varnost in ustreznih davkov.

³ Za oceno zunanjih okoljskih učinkov se lahko uporabijo različne metodologije (npr. hedonistične cene, potni stroški, kontingenčno vrednotenje itd.). Uporaben referenčni dokument za analizo stroškov in koristi na področju okolja je v Pearce idr. (2005).

Ko se ocenijo ekonomski stroški in koristi, se uporabi standardna metodologija DCF, vendar je pri tem treba uporabiti **družbeno diskontno stopnjo**.

Komisija na podlagi dolgoročne ekonomske rasti in trenutnih čistih preferenčnih stopenj predlaga naslednja **okvirna merila uspešnosti za družbeno diskontno stopnjo: 5,5 % za kohezijske države in 3,5 % za druge države**. Države članice lahko upravičijo različne vrednosti, ki odražajo posebne socialno-ekonomske pogoje. Na primer Commissariat Général du Plan iz Francije je nedavno znižal svoje referenčne vrednosti na 4 %, medtem ko zakladnica Združenega kraljestva stalno uporablja 3,5 % družbeno diskontno stopnjo za naložbe javnega sektorja. Ko je družbena diskontna stopnja določena kot merilo uspešnosti, jo je treba dosledno uporabljati za vse projekte.

Za projekt se lahko določijo naslednji kazalniki ekonomskega učinka:

- sedanja neto ekonomska vrednost (ENPV): biti mora večja od nič, da je projekt zaželen z ekonomskega stališča,
- ekonomska stopnja donosa (ERR): biti mora večja od družbene diskontne stopnje,
- razmerje korist/strošek (B/C): biti mora večje od ena.

ERR in razmerje B/C dajeta zanimive informacije, ker nista odvisna od velikosti projekta. Vendar se lahko pri izračunu teh kazalnikov pojavijo nekatere težave.⁴ ENPV je bolj zanesljiv in ga je treba uporabiti kot glavni referenčni kazalnik za oceno projekta.

Komisija spodbuja države članice, da v svojih pisnih navodilih navedejo merila uspešnosti za pretvorbene faktorje in družbeno diskontno stopnjo, ki se bodo uporabili v ekonomski analizi. Te dokumente je treba dosledno uporabljati pri projektih. Posebno pozornost je treba nameniti določitvi fiktivne plače: v idealnem primeru bi se lahko uporabili različni pretvorbni faktorji za različne regije in sektorje, ki odražajo možne razlike na ustreznem trgu dela (npr. različne stopnje brezposelnosti).

Vseh socialno-ekonomskih učinkov ni vedno mogoče količinsko opredeliti in ovrednotiti. Zato je poleg ovrednotenja kazalnikov učinka treba upoštevati nefinančne stroške in koristi, zlasti v zvezi z naslednjimi zadevami: (neto) učinek na zaposlovanje, varstvo okolja, socialna enakost in enake možnosti.

2.2.4 Občutljivost in analiza tveganja

Kot je določeno v členu 40(e), je treba v analizo stroškov in koristi vključiti „oceno tveganja“. Kot je omenjeno zgoraj, je ta analiza potrebna za obravnavanje negotovosti, ki je vedno prisotna pri naložbenih projektih. Izvesti je treba dva glavna ukrepa:

1. **Analizo občutljivosti:** njen cilj je opredelitev *kritičnih spremenljivk* projekta. To se izvede s spreminjanjem spremenljivk projekta glede na določeno odstotno spremembo in nato z opazovanjem sprememb kazalnikov finančnih dosežkov in

⁴ Glede na profil denarnega toka je lahko v nekaterih posebnih primerih notranjih stopenj donosa več ali pa so neopredeljene. Vrednost razmerja B/C je lahko odvisna na primer od tega, ali se določena postavka upošteva kot korist ali kot zmanjšanje stroškov.

ekonomskega učinka, ki so jih povzročile spremembe spremenljivk. Spremenljivke je treba spreminjati vsako posebej, medtem ko ostali parametri ostanejo nespremenjeni. Priročnik nato predlaga, da se kot „kritične“ obravnavajo tiste spremenljivke, pri katerih 1-odstotna sprememba (pozitivna ali negativna) povzroči zvišanje na ustrezno 5-odstotno spremembo osnovne vrednosti NPV. Sprejmejo pa se lahko različna merila.

Poljubno izbrane odstotne spremembe ne ustrezajo nujno možni spremenljivosti spremenljivk. Izračun *spremenjenih vrednosti* lahko da zanimive informacije, ker prikaže, s kolikšno odstotno spremembo v spremenljivkah bi bila NPV (ekonomska ali finančna) enaka nič.

2. **Analizo tveganja:** ocena vpliva določenih odstotnih sprememb spremenljivke na podlagi kazalnikov učinkovitosti projekta ne pokaže, kakšna je verjetnost, da se lahko ta sprememba zgodi. To obravnava analiza tveganja. Z dodelitvijo ustreznih razporeditev verjetnosti kritičnim spremenljivkam se lahko ocenijo razporeditve verjetnosti za kazalnike finančnih dosežkov in ekonomskih učinkov. Analitik lahko tako zagotovi zanimive statistične podatke o kazalnikih učinkovitosti projekta: pričakovane vrednosti, standardna odstopanja, koeficient variacije itd.

Treba je omeniti, da je analizo občutljivosti vedno mogoče izvesti, medtem ko to za analizo tveganja ne drži. V nekaterih primerih (npr. pri pomanjkanju preteklih podatkov o podobnih projektih) je lahko razmeroma težko oblikovati smiselne predpostavke o razporeditvi verjetnosti kritičnih spremenljivk. V takšnih primerih je treba izvesti vsaj analizo tveganja v podporo rezultatom analize občutljivosti.

3. DOLOČITEV ZNESKA DONACIJE EU

3.1 Regulativni okvir:

Člen 55(2) ohranja metodo primanjkljaja v financiranju kot podlago za izračun donacije EU pri projektih, ki ustvarjajo prihodek, pri čemer določa, da *upravičeni izdatki* ne smejo preseči sedanje vrednosti stroškov naložbe, znižane za sedanjo vrednost neto prihodkov naložbe v določenem referenčnem obdobju, ki ustreza kategoriji zadevne naložbe.

Vendar pa se za razliko od obdobja 2000–2006 prilagodijo upravičeni izdatki in ne stopnja sofinanciranja, da se prispevek iz skladov lahko poveže s prihodki, ki jih ustvari projekt.

Omeniti je treba, da se člen 55 uporablja za vse projekte in ne le za velike projekte. Vendar „države članice lahko sprejmejo postopke sorazmerno z zadevnimi zneski za spremljanje prihodkov, ustvarjenih v okviru projektov, katerih skupni stroški ne presegajo 200 000 EUR“ – člen 55(5).

3.2 Področje uporabe

Člen 55 se uporablja za naložbene projekte, v okviru katerih se ustvarjajo neto prihodki s pristojbinami, ki jih neposredno krijejo uporabniki. Ne uporablja se v naslednjih primerih:

- pri projektih, ki ne ustvarjajo prihodkov (npr. ceste brez cestnin),

- pri projektih, katerih prihodki ne krijejo v celoti operativnih stroškov (npr. nekatere železniške proge),
- pri projektih, za katere veljajo pravila o državni pomoči – člen 55(6).

Običajno velja, da mora biti v skladu s členom 55(2) pri vseh projektih, za katere je mogoče izvesti analizo stroškov in koristi, možno oceniti pričakovane prihodke, če obstajajo. Če je oceno prihodnjih prihodkov težko izvesti, je treba posebno pozornost nameniti analizam občutljivosti in tveganja.

3.3 Utemeljitev metode primanjkljaja v financiranju

Določitev ravni pomoči Skupnosti temelji na stopnji „primanjkljaja v financiranju“ projekta, tj. delež diskontiranega stroška začetne naložbe, ki ga ne krijejo diskontirani neto prihodki projekta.

Opredelitev upravičenih izdatkov na podlagi člena 55(2) zagotavlja, da je za izvedbo projekta na voljo dovolj finančnih sredstev, in preprečuje odobritev neupravičene koristi prejemniku pomoči, tj. prekomerno financiranje projekta.

V spodnjem okviru so prikazani koraki, ki jih je treba upoštevati pri določanju zneska donacije EU v skladu s členom 55.

KORAKI ZA DOLOČITEV ZNESKA DONACIJE EU PROGRAMSKO OBDOBJE 2007–2013

Korak 1 Izračun stopnje primanjkljaja v financiranju (R):

$$R = \text{maks. EE/DIC}$$

pri čemer so

maks. EE *najvišji upravičeni izdatki* = DIC–DNR (člen 55(2)),

DIC *diskontirani stroški naložbe*,

DNR *diskontirani neto prihodki* = diskontirani prihodki – diskontirani operativni stroški
+ diskontirana preostala vrednost.

Korak 2 Izračun zneska (DA) „decision amount“ na podlagi odločitve Komisije, tj. „zneska, za katerega se uporablja stopnja sofinanciranja za prednostno os“ (člen 41(2)):

$$DA = EC * R$$

pri čemer so

EC upravičeni stroški.

Korak 3 Izračun (najvišjega) zneska donacije EU:

$$\text{donacija EU} = DA * \text{maks. CRpa}$$

pri čemer je

maks. CRpa najvišja stopnja sofinanciranja, ki je določena za prednostno os v odločitvi Komisije o sprejetju operativnega programa (člen 53(6)).

4. POSEBNE ZADEVE

4.1 Običajno pričakovana donosnost

Donosnost se nanaša na znesek prejetega dobička glede na vložen znesek. Donosnost se najenostavneje oceni tako, da se izmeri notranja stopnja donosa naložbe, to je diskontna stopnja, pri čemer diskontna stopnja stroškov in prihodkov projekta znaša nič. Z drugimi besedami, notranja stopnja donosa je diskontna stopnja, pri kateri je sedanja neto vrednost (NPV) tokov stroškov in prihodkov nič.

Običajno pričakovana donosnost naložbe je donosnost, ki zagotovi dovolj dohodkov, da se v celoti krijejo oportunitetni stroški vložkov (najboljši možni donos, ki ga lahko z delom, upravljanjem in lastniškim kapitalom doseže vlagatelj).

Pričakovana donosnost je lahko popolnoma odvisna od tveganj projekta. Tveganje pa je nato odvisno od več dejavnikov, kot so: socialno-ekonomsko okolje v državi/regiji, v kateri se projekt izvaja, težave pri izvajanju projekta, njegova ekonomska življenjska doba, tveganje pri menjavi valut in zlasti tveganje, povezano s predvidenimi prihodki. Te dejavnike je treba ustrezno obravnavati v analizah občutljivosti in tveganja.

Člen 55 omogoča takšne posege skladov, da se običajna pričakovana donosnost ustrezno upošteva in da financiranje ni prekomerno. Ta vidik je zlasti pomemben, če je v projekt vključen zasebni partner. V tem primeru je treba prispevek iz skladov določiti bolj preudarno, tako da zasebni vlagatelj ne prejme neupravičenega dobička.

OBIČAJNO PRIČAKOVANA DONOSNOST			
Schema financiranja	Predvsem posojila (+ nizke donacije)	Posojila + donacije	Javne donacije
Pričakovana donosnost*			
Srednja – visoka	<ul style="list-style-type: none"> – letališča – energetika – turizem – telekomunikacije/IKT – industrijske nepremičnine in poslovni parki – naložbe v proizvodno dejavnost 		
Srednja		<ul style="list-style-type: none"> – trdni odpadki – pristanišča 	
Srednja – nizka			– ceste s cestnino

		<ul style="list-style-type: none"> – javni prevoz – oskrba z vodo in čistilne naprave odpadne vode
Nizka		<ul style="list-style-type: none"> – železnice – zdravstvo – izobraževanje – raziskave, inovacije in prenos tehnologije
Ne obstaja		<ul style="list-style-type: none"> – ceste brez cestnine – preprečevanje poplav

* *Vir: GD Regio*

Opomniti je treba, da preglednica temelji na finančni stopnji donosa *naložbe* (FRR/C), ki se lahko znatno razlikuje med posameznimi državami in ne izraža nujno donosnosti, ki jo pričakuje(-jo) vlagatelj(-i). To mora preveriti pobudnik projekta za vsak primer posebej, zlasti v primeru udeležbe zasebnega vlagatelja, in sicer tako, da oceni ustrezno finančno stopnjo donosa *kapitala* (FRR/K).

4.2 Načelo „plača povzročitelj obremenitve“

Načelo „plača povzročitelj obremenitve“ je eno od načel okoljske politike Skupnosti (člen 174 Pogodbe ES) in se uporablja na celotnem evropskem ozemlju. Za odpadke obstajajo posebne zakonodajne določbe Skupnosti. Po Direktivi 2006/12/ES Evropskega parlamenta in Sveta o odpadkih mora v skladu z načelom plačila povzročitelja obremenitve stroške odstranjevanja odpadkov nositi imetnik, ki odpadke preda zbiralcu odpadkov ali podjetju, in/ali prejšnji imetniki odpadkov ali proizvajalec izdelka, iz katerega so nastali odpadki (člen 15).

Po Okvirni direktivi o vodah (2000/60/ES) Evropskega parlamenta in Sveta „države članice upoštevajo načelo povračila stroškov storitev za rabo vode, skupaj z okoljskimi stroški in stroški virov, zlasti skladno z načelom „plača povzročitelj obremenitve“ (člen 9).

Cilj Komisije je spodbujanje sistema zaračunavanja, v okviru katerega okoljske stroške v primeru onesnaževanja in preventivnih ukrepov krijejo tisti, ki povzročajo onesnaževanje. Ti sistemi zaračunavanja morajo biti sorazmerni z družbenimi mejnimi proizvodnimi stroški, vključno s stroški za okolje in stroški, ki so povezani s pomanjkanjem virov v primeru vode, ali izračunani tako, da vplivajo na možnost uporabe drugačnega načina delovanja. Tako mora na primer pristojbina za prometno infrastrukturo kriti infrastrukturne stroške in tudi zunanje stroške, tj. stroške, povezane z nesrečami, onesnaževanjem zraka, hrupom in zastoji.

Omeniti je treba, da metoda primanjkljaja v financiranju nespodbudno vpliva na uporabo načela „plača povzročitelj obremenitve“, ker so zaradi višjih tarif prispevki iz skladov nižji, vse ostalo pa je enako. Organi upravljanja se morajo zavedati, da ustrezen sistem zaračunavanja ni pomemben samo z ekonomskega vidika, ampak je zaželen tudi za dolgoročno finančno vzdržnost operacij (glej tudi odstavek 4.3 o vprašanih cenovne dostopnosti).

4.3 Enakost (cenovna dostopnost)

Določbe člena 55 o „načelih enakosti v povezavi z relativno blaginjo države članice” je treba obravnavati v povezavi s cenovno dostopnostjo tarif. Člen 55 izrecno zadeva možno spreminjanje pomoči Skupnosti (v okviru določanja upravičenih izdatkov) glede na relativno blaginjo zadevne države ali regije, torej glede na plačilno sposobnost uporabnika. Nižje kot so tarife pri določenem projektu, višja je donacija EU, ob predpostavki *ceteris paribus*. Če predvidevamo, da se pri tarifah upoštevajo ravni regionalnega (nacionalnega) dohodka, potem to pomeni, da nižja kot je raven regionalnega (nacionalnega) dohodka, višji je prispevek iz skladov.

Da bi se povečala učinkovitost razporejanja, želi Komisija spodbujati razvoj sistemov zaračunavanja, ki odražajo družbene mejne proizvodne stroške. V primeru cenovne dostopnosti tarif lahko države članice umetno omejijo raven pristojbin, da uporabnikom ne bi naložili nesorazmernega finančnega bremena in bi s tem zagotovili, da je storitev ali blago cenovno dostopno za večino prikrajšanih skupin.

V idealnem primeru mora sistem zaračunavanja temeljiti na dejanski porabi sredstev, tarife pa morajo kriti vsaj operativne stroške in stroške vzdrževanja ter pomemben del amortizacije naložbe. Predvideti je treba ustrezno tarifno strukturo, s katero se bodo v največji meri skušali povečati prihodki projekta pred prejemom javnih subvencij, pri čemer se bo upoštevala cenovna dostopnost. Na primer, na splošno sprejeto razmerje cenovne dostopnosti za oskrbo z vodo in sanitarne storitve je 4 %.

Komisija države članice spodbuja, da v pisnih navodilih navedejo informacije o razmerjih cenovne dostopnosti (za skupine s povprečnim dohodkom in/ali nizkim dohodkom), ki se lahko upoštevajo kot merilo uspešnosti za projekte, ki se bodo predložili za sofinanciranje.

Organi upravljanja se morajo zavedati, da obstaja možnost kompromisa med dolgoročno finančno vzdržnostjo operacij in ravno tarife, po kateri bo uporabnik bremenjen za blago ali storitev ob upoštevanju merila cenovne dostopnosti.

V Prilogi II so navedena nekatera merila uspešnosti sedanje cenovne dostopnosti v nekaterih sektorjih (komunala) za kohezijske države članice iz srednje in vzhodne Evrope.

4.4 Javno-zasebno partnerstvo

Oblike ureditev javno-zasebnega partnerstva so lahko različne, partnerstvo je še vedno razvijajoč se koncept, ki ga je treba prilagoditi posameznim potrebam in značilnostim vsakega projekta in partnerjev projekta. Javno-zasebno partnerstvo je lahko ustrezna metoda financiranja naložb, če je na voljo dovolj možnosti za vključitev zasebnega sektorja, da se zagotovijo dodaten kapital in učinkovitejše storitve. Posebno pozornost je treba nameniti pravni strukturi javno-zasebnega partnerstva, ker lahko v določeni meri vpliva na upravičenost izdatkov, ki jih je mogoče sofinancirati.

Ureditve javno-zasebnega partnerstva so zlasti privlačne za nove države članice zaradi zelo velikih zahtev po financiranju, velikih primanjkljajev v financiranju, potrebe po učinkovitih javnih storitvah, vse večje tržne stabilnosti in trendov, ki ustvarjajo ugodno okolje za zasebne naložbe.

V okviru analize stroškov in koristi je treba pri izvajanju finančne analize upoštevati naslednje vidike:

- **finančna diskontna stopnja se lahko poviša**, da se upoštevajo višji oportunitetni stroški kapitala zasebnega vlagatelja. To mora utemeljiti pobudnik projekta za vsak primer posebej, pri čemer zagotovi dokaze, če so na voljo, o preteklih donosih zasebnega vlagatelja pri podobnih projektih.
- v več vrstah shem javno-zasebnega partnerstva (npr. BOT, DBFO) lastnik infrastrukture (običajno javni partner) ni izvajalec (zasebni partner). Finančna analiza se običajno izvede s stališča lastnika infrastrukture. Vendar pa je v takih primerih treba **uporabiti konsolidirano analizo (lastnik in izvajalec) za določitev primanjkljaja v financiranju**.

V skladu s členom 55(1) je prihodek, ki ga je treba upoštevati za izračun upravičenih izdatkov in s tem za primanjkljaj v financiranju projekta, tisti, ki ga neposredno krijejo uporabniki s plačilom pristojbin.

Na primer, v okviru modela „virtualne cestnine“ uporabniki ne plačajo nobene pristojbine. Namesto tega javni organ (lastnik) plača „cestnino“ zasebnemu partnerju (izvajalcu) za določeno koncesijsko obdobje. Z uporabo konsolidirane finančne analize za določitev primanjkljaja v financiranju se zagotovi, da se „cestnine“ v tem primeru ne upoštevajo v skladu z določbami člena 55(1). Prihodki izvajalca dejansko ustrezajo stroškom, ki jih krije lastnik, tako da se prihodki in stroški v konsolidirani analizi izključujejo in ne vplivajo na neto denarne tokove projekta.

5. SKLEPNE OPOMBE

Države članice so odgovorne za uporabo določb iz uredb v zvezi z analizo stroškov in koristi ter projekti, ki ustvarjajo prihodek. Pri velikih projektih ESRR in Kohezijskega sklada Komisija sprejme odločitve in v okviru te odločitve določi prispevek iz skladov ob upoštevanju informacij iz zahtevka in po potrebi ob upoštevanju dodatnih ocen.

Da bi zagotovili skladnost v državi članici, se predlaga, da države članice oblikujejo svoje okvirne smernice ob upoštevanju posebnih institucionalnih okvirov, zlasti za prometni in okoljski sektor. Komisija bo s pomočjo finančnega instrumenta JASPERS še naprej pomagala državam članicam pri njihovi nalogi, da se zagotovi ustrezna uporaba smernic EU na nacionalni ravni.

Ta pristop bo prinesel znatne koristi v smislu poenostavitve za Komisijo in države članice ter tako prispeval k pospešitvi postopkov odločanja za velike projekte. Prav tako bo imel pomemben učinek pri krepitvi zmogljivosti za programsko obdobje 2007–2013.

6. GLOSAR

Diskontiranje:	postopek prilagajanja sedanje vrednosti prihodnjih stroškov in koristi z uporabo diskontne stopnje.
Diskontna stopnja:	stopnja, po kateri se prihodnje vrednosti diskontirajo glede na sedanjo vrednost.
Notranja stopnja donosa:	diskontna stopnja, pri kateri je sedanja neto vrednost toka stroškov in koristi nič. Notranja stopnja donosa se primerja z merilom uspešnosti, da se oceni učinkovitost predlaganega projekta.
Stroški naložbe:	stroški kapitala za zasnovo projekta.
Operativni stroški:	stroški, ki nastanejo pri izvajanju naložbe, vključno s stroškom rednega in izrednega vzdrževanja brez amortizacijskih stroškov ali stroškov kapitala.
Sedanja neto vrednost (NPV):	vsota, ki jo dobimo, ko pričakovane stroške naložbe odštejemo od diskontirane vrednosti pričakovanih koristi.
Projekt:	operacija, ki jo sestavlja vrsta del, dejavnosti in storitev, katere namen je samostojno izvajanje nedeljive naloge točno določene gospodarske ali tehnične narave, ki ima jasno opredeljene cilje.
Referenčno obdobje:	število let, za katera so navedene napovedi v analizi stroškov in koristi.
Preostala vrednost:	sedanja neto vrednost naložbe v zadnjem letu referenčnega obdobja, ki je izbrano za analizo ocene.
Projekt, ki ustvarja prihodek:	Vsak projekt, ki vključuje naložbo v infrastrukturo in za uporabo katere se plačujejo pristojbine, ki jih neposredno krijejo uporabniki, in vsak projekt, ki vključuje prodajo ali oddajo zemlje ali zgradbe ali kakršne koli druge storitve proti plačilu.
Prihodki:	dohodek, ki se pričakuje iz naložbe, na podlagi zaračunanih storitev/blaga ali plačila pristojbin.

7. REFERENČNI DOKUMENTI

Commissariat général du Plan, *Révision du taux d'actualisation des investissements publics*, 2005.

<http://www.plan.gouv.fr/intranet/upload/actualite/Rapport%20Lebegue%20Taux%20actualisation%2024-01-05.pdf>

Evropska komisija, Generalni direktorat za regionalno politiko, *Guide to cost-benefit analysis of investment projects*, 2002.

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docgener/guides/cost/guide02_en.pdf

Evropska komisija, Generalni direktorat za regionalno politiko, *Guidelines for Successful Public-Private Partnerships*, 2003.

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docgener/guides/ppp_en.pdf

Evropska komisija, *HEATCO – A harmonised approach to assessing costs for transport projects at the European level*, projekt, ki se je financiral v okviru šestega okvirnega programa in ga je usklajevala Univerza v Stuttgartu, 2006.

<http://heatco.ier.uni-stuttgart.de/>

Evropska investicijska banka in Evropska komisija, *RAILPAG – Railway Project Appraisal Guidelines*, 2005.

<http://www.railpag.com>

Fankhauser S. in Tepic S., *Can poor consumers pay for energy and water? An affordability analysis for transition countries*, Delovni dokument EBOR št. 92, 2005.

<http://www.ebrd.com/pubs/econo/wp0092.pdf>

HM Treasury, *Appraisal and evaluation in Central Government. The Green Book*, HMSO, London, 2003.

http://www.hm-treasury.gov.uk/economic_data_and_tools/greenbook/data_greenbook_index.cfm

Pearce D., Atkinson G. in Mourato S., *Cost Benefit Analysis and the Environment: Recent Developments*. OECD/Edward Elgar, Cheltenham, 2005.

PRILOGA I:

JAVNO-ZASEBNO PARTNERSTVO

Javno-zasebna partnerstva imajo lahko veliko prednosti, če se lahko dokaže, da bodo dosegla dodatno vrednost v primerjavi z drugimi pristopi, če obstaja učinkovita struktura za izvajanje in če je v okviru partnerstva mogoče izpolniti cilje vseh strank.

Komisija je opredelila štiri glavne vloge za zasebni sektor v shemah javno-zasebnega partnerstva:

- zagotavljanje dodatnega kapitala,
- zagotavljanje alternativnih sposobnosti na področju upravljanja in izvajanja,
- zagotavljanje dodane vrednosti potrošniku in širši javnosti;
- zagotavljanje boljšega opredeljevanja potreb in optimalne uporabe sredstev.

Vendar se je treba zavedati, da je sheme javno-zasebnega partnerstva tudi težko oblikovati, izvajati in upravljati. Nikakor niso edina ali zaželena možnost.

Smernice *Guidelines for Successful Public–Private Partnerships* (glej spletno stran:

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docgener/guides/ppp_en.pdf)

so bile oblikovane kot praktično orodje za strokovnjake v javnem sektorju, ki se srečujejo z možnostjo oblikovanja sheme javno-zasebnega partnerstva in vključitve financiranja v obliki donacij. Osredotočene so na štiri ključne teme:

- zagotavljanje odprtega dostopa na trg in poštene konkurence,
- varovanje interesa javnosti in povečanje dodane vrednosti,
- opredelitev optimalne ravni financiranja v obliki donacij, da se uresniči izvedljiv in trajnostni projekt ter preprečijo vse možnosti nepričakovanih dobičkov iz projektov,
- ocenjevanje najučinkovitejše vrste javno-zasebnega partnerstva za določeni projekt.

Vrste javno-zasebnega partnerstva:

- **tradicionalno javno naročilo javnih storitev** – vključuje sklepanje pogodb za storitve za dobro opredeljene naloge, pri čemer lastništvo naložb in upravljanje financiranja ostaneta v rokah javnega sektorja,
- **projekti BOT** – za tovrstne odnose javno-zasebnega partnerstva je značilno, da lastništvo naložbe in odgovornost za upravljanje financiranja ostane v okviru javnega organa, finančni dobiček pri upravljanju premoženja pa ima zasebni izvajalec, medtem ko (neposredne ali posredne) pristojbine krijejo uporabniki,
- **koncesijske pogodbe** – javni sektor dejavnost zaupa zasebni stranki, odgovornost za financiranje pa je deljena in zasebni koncesionar prinaša kapitalsko udeležbo. Naložbe (na koncu) ostanejo last javnega sektorja.

PRILOGA II:

ENAKOST (CENOVNA DOSTOPNOST)

V spodnjih preglednicah so navedena razmerja sedanje cenovne dostopnosti za kohezijske države članice v srednji in vzhodni Evropi. Razmerja cenovne dostopnosti so navedena za gospodinjstva s povprečnim dohodkom in dohodkom iz spodnjega decila. Omeniti je treba, da se ti kazalniki nanašajo na *dejanske* tekoče izdatke za določeno komunalno storitev, ki ne odražajo nujno najvišje vrednosti tarife, ki je *potencialno* cenovno dostopna. Ti preglednici sta samo informativne narave.

Preglednica 1 – Sedanja cenovna dostopnost komunalnih storitev, povprečno gospodinjstvo (% celotnih izdatkov gospodinjstva)

	Elektrika	Ogrevanje	Voda
Češka republika	4,2	3,4	1,2
Estonija	3,2	5,4	1,0
Madžarska	5,3	1,9	4,1
Latvija	2,2	3,2	0,8
Litva	2,8	3,7	1,1
Poljska	4,5	2,7	2,0
Slovaška republika	3,5	7,9	1,3
Slovenija	4,5	1,2	1,3
<i>Povprečna cenovna dostopnost</i>	<i>3,8</i>	<i>3,7</i>	<i>1,6</i>

Vir: EBOR.

Preglednica 2 – Sedanja cenovna dostopnost komunalnih storitev, spodnji decil (% celotnih izdatkov gospodinjstva)

	Elektrika	Ogrevanje	Voda
Češka republika	5,5	3,3	1,5
Estonija	8,2	15,4	2,4
Madžarska	6,3	1,3	4,0
Latvija	2,2	2,8	0,9
Litva	3,1	0,7	0,7
Poljska	5,7	1,2	1,8
Slovaška republika	11,4	18,6	4,3
Slovenija	9,4	1,9	2,6
<i>Povprečna cenovna dostopnost</i>	<i>6,5</i>	<i>5,7</i>	<i>2,3</i>

Vir: EBOR.

PRILOGA III:

DOLOČITEV ZNESKA DONACIJE EU: ŠTEVILČNI PRIMER

Predpostavimo, da se zahteva pomoč iz skladov za velik projekt v okviru prednostne osi, za katero je stopnja sofinanciranja (CRpa) 75 %. Za finančno analizo se uporabi 5 % realna diskontna stopnja. Profil denarnega toka projekta je:

*V milijonih EUR –
stalne cene od leta 2007*

Leto	Stroški naložbe	Operativni stroški	Prihodki	Preostala vrednost	Neto denarni tok
2007	25	–	–	–	25
2008	25	–	–	–	25
2009	25	–	–	–	25
2010	25	–	–	–	25
2011	–	2	4	–	2
2012	–	2	4	–	2
2013	–	2	4	–	2
2014	–	2	4	–	2
2015	–	2	4	–	2
2016	–	2	4	–	2
2017	–	2	4	–	2
2018	–	2	4	–	2
2019	–	2	4	–	2
2020	–	2	4	–	2
2021	–	2	4	–	2
2022	–	2	4	–	2
2023	–	2	4	–	2
2024	–	2	4	–	2
2025	–	2	4	–	2
2026	–	2	4	5	7
Skupaj	100	32	64	5	
Skupaj (diskontirano)	89	18	36	2	–68,93

	Diskontirane vrednosti	Nediskontirane vrednosti
Skupni stroški naložbe		100
od tega upravičeni stroški (EC), na primer,		80
Diskontirani stroški naložbe (DIC)	89	
Diskontirani neto prihodki (DNR) = 36+2–18	20	

Korak 1) Izračun stopnje primanjkljaja v financiranju (R):

Najprej je treba določiti „upravičene izdatke“ (EE) v skladu s členom 55(2):

$$EE = DIC - DNR$$

$$EE = 89 - 20 = 69$$

Stopnja primanjkljaja v financiranju (R) je tako:

$$R = EE / DIC$$

$$R = 69 / 89 = 78 \%$$

Korak 2) Izračun zneska (DA) na podlagi odločitve Komisije, tj. „zneska, za katerega se uporablja stopnja sofinanciranja za prednostno os“ (člen 41(2)):

$$DA = EC * R$$

pri čemer so

EC upravičeni stroški.

$$DA = 80 * 78 \% = 62$$

Korak 3) Izračun (najvišjega) zneska donacije EU

$$\text{donacija EU} = DA * CR_{pa}$$

pri čemer je

CR_{pa} najvišja stopnja sofinanciranja, določena za prednostno os v odločitvi Komisije o sprejetju operativnega programa (člen 53(6)).

$$\text{donacija EU} = 62 * 75 \% = 47$$